

YEDİ İKLİM TÜRKÇE

YUNUS EMRE ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ
ÇALIŞMA KİTABI

YUNUS EMRE
ENSTİTÜSÜ

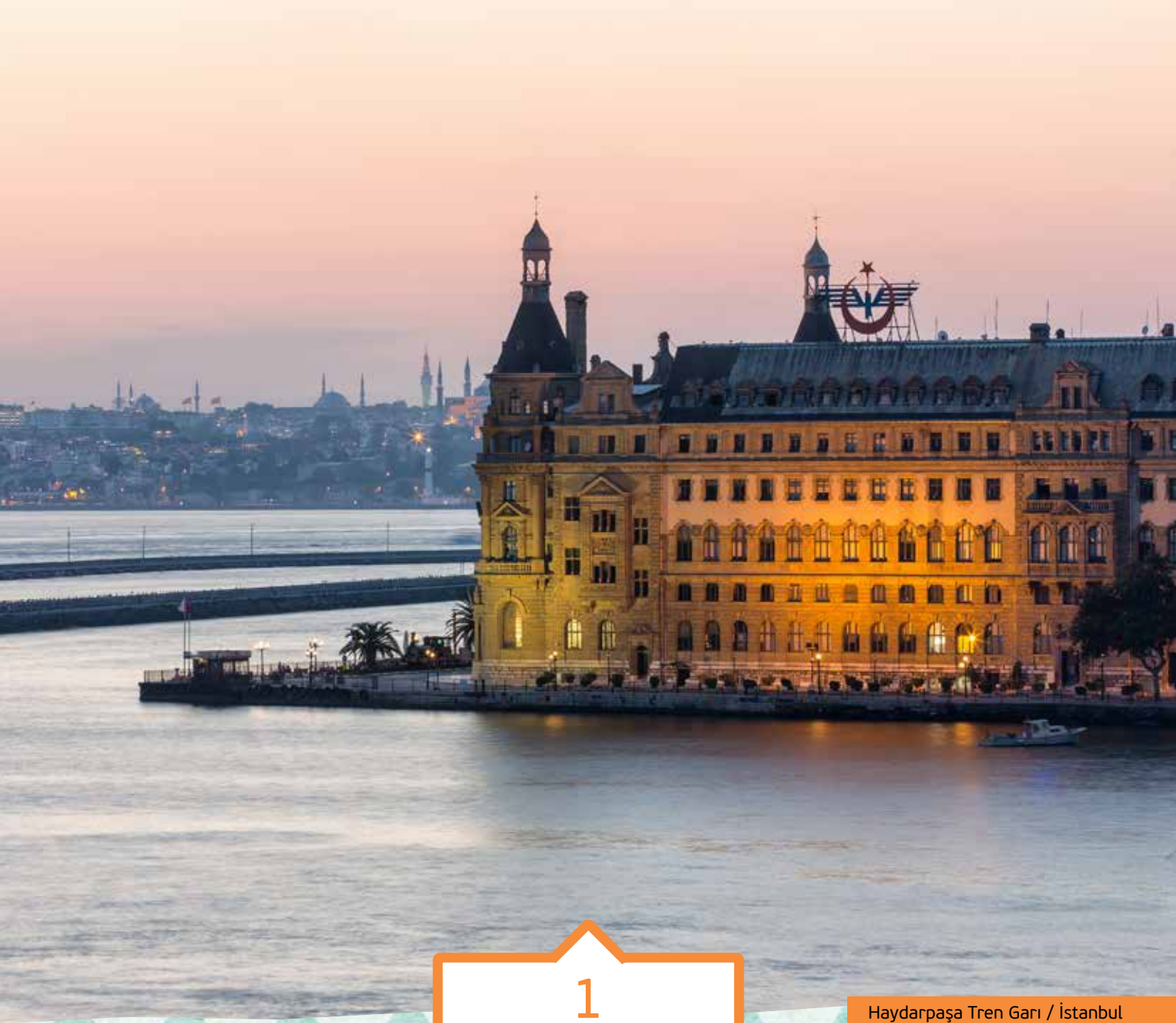
Seviye **C2**

C2
İÇİNDEKİLER

1 KELİMELE DÜNYA KURMAK	Kelimelerle Dünya Kurmak	6-16
	A) Bir Roman Okudum Hayatım Değişti	
	B) Hayat Bir Tiyatro Sahnesi	
	C) Kardeş Kalemler	
2 TÜRKÇENİN İNCELİKLERİ	Türkçenin İncelikleri	17-28
	A) Argo/Jargon	
	B) Hiciv	
	C) Taşlama	
3 MODANIN KALBI	Modanın Kalbi	29-45
	A) Moda	
	B) Estetik	
	C) Tasarım	
4 BİLİMİN ÖTESİNDE	Bilimin Ötesinde	46-53
	A) Sanata Bakış Açısı	
	B) Bilim Dünyası	
	C) Uykunun Gizemi	

YEDİ İKLİM TÜRKÇE

5 KÜLTÜR AYNAMIZDAN YANSIMALAR	Kültür Aynamızdan Yansımalar	54-59
	A) Karagöz Oyunu	
	B) Mevlânâ ve Mesneviden Seçmeler	
	C) Yunus Emre	
6 İLETİŞİM DÜNYASI	İletişim Dünyası	60-65
	A) İlginç Doğa Olayları	
	B) Sıra Dışı Deneyimler	
	C) Zor Hayatlar	
7 HAYAT DERSLERİ	Hayat Dersleri	66-74
	A) Aksakaldan Öğütler	
	B) Hayatın İçinden	
	C) Mutluluğun Sırrı	
8 GEZİ DENEME MAKALE	Gezi Deneme Makale	75-86
	A) Gezi/Yorum	
	B) Yazarlık ve Yalnızlık	
	C) Uzayın Derinlikleri ve İnsan	

Haydarpaşa Tren Garı / İstanbul

1

Kelimelerle Dünya Kurmak

◆ Bölümler

- A) Bir Roman Okudum Hayatım Değişti
- B) Hayat Bir Tiyatro Sahnesi
- C) Kardeş Kalemler

◆ Beceriler

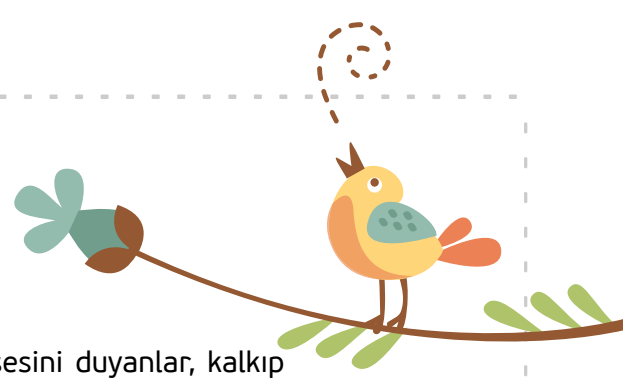
- Edebî Terimler ve Kalıplar
- Sinema ve Tiyatroyla İlgili Terimler.
- Anlatım Teknikleri ve Düşünceyi Geliştirme Yolları

◆ Kelimeler

- roman
- yazar
- eser
- sahne
- tasvir

1. Okuyalım, işaretleyelim. Bir Mum Yaktım

İnsan bazen bahçelere gider... Bahçeler çağırır; sesini duyanlar, kalkıp yola çıkarlar, bir bahçe kurmaya... Büyülenmiş gibi artık, kesmeleri dinlemeden. Akıllı işi değildir bahçe kurmak...

Bir yaşlı adam, Konya'da, Ereğli Ovası'nın kıracında... Bir bahçe değil, orman büyütmüş. Toprak çağırması, 'gel yeşert burayı' demiş belli. İnsan bazen toprağı dinler.

Bir büyük bahçe kurmuş, bir büyük orman... Rahim Demirbaş, Ereğli'nin Beyören Köyü'nden. 73 yaşında, emekli öğretmen. Altı evini satarak bozkırda tek başına 32 bin ağaç büyütmüş. Deli demişler, yazık! Anlamamışlar. Adam sevdalı... Öğretmenlik yıllarında ders anlatırken dalıp gidermiş. Arkadaşlarına, bir sevgiliden söz eder gibi günlerce hayalindeki ormanı anlatırmış. Hayalle yetinmemiş, sıvamış kolları. Ferhat gibi su getirmiş dağlardan. Toprak yeşermiş, bir güzel orman olmuş!

Rahim Hoca öykü kahramanı değil, gerçek. Onun gibi adı sanı bilinmediği ne çok hülya adamı var bilmiyoruz. 'Beyhude' bir hayalin peşine kapılıp gidenler... Adları duyulmamış, hikâyeleri yazılmamış. Banka reklamına çıkmasa, Rahim Hoca'yı da bilen olmayacaktı. Bozkırda bir orman yeşermiş, kimin umurunda! Şimdi herkes, şehirlerin ağacını, toprağını, börtü böceğini, su yataklarını kurutup beton yağmakla meşgul... Herkes şimdi, dünyaya daha yükseklerden bakmanın zevki için şehirleri talan ediyor. Rüzgârları kesecek, yağmurları dindirecek, ağaçların soyunu kurutacak tahsisler, projeler, projeler...

Gelecek nesillerin ağaçlarından ormanlarından, kuşlarından, oksijeninden, gökyüzlerinden çalıp, dünya zevklerine meftun adem oğullarına yüce zevkler ikram ediyorlar. Daha yüksekte, daha görkemli, daha lüks...

Ağaçlara gitmeye kimin vakti var!

Ali Çolak (Düzenlenmiştir.)

	Doğru	Yanlış
1. Yazar öyküleyici ve tartışmacı anlatım tekniklerini kullanmış.		
2. Kesin yargılar ve hükümlerde bulunmuş.		
3. Konuyu içtenlikle anlatmış.		
4. Düşüncelerini ispat etmeye çalışmış.		
5. Yazdıklarıyla okuru düşündürmeye çalışmış.		

2. İşaretleyelim.

		
1. Metinde bir işçinin geçim sıkıntısı anlatılmaktadır.		
2. Metinde insanın doğaya özlemine atıfta bulunulmuştur.		
3. Yazar insanları köyde yaşamaya teşvik etmektedir.		
4. Metinde toprağın insanın duygularına seslendiğinden bahsedilmiştir.		
5. Yazar yüksek binalar için yeşile zarar verilmesine karşı çıkmaktadır.		
6. Yazar gelecek neslin huzurlu bir yaşam sürecini düşünmektedir.		

3. Yazalım, açıklayalım.

Kültür

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Eğitim

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Sanat

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Okuyalım, cevaplayalım. Alışkanlık

Bir köylü kadın, bir danayı doğar doğmaz kucağına alıp sevmiş, sonra da bunu âdet edinmiş, her gün danayı kucağına alıp taşımış; sonunda buna o kadar alışmış ki dana büyüyüp koskoca öküz olduğu zaman, onu yine kucağında taşıyabilmiş. Bu hikâyeyi kim uydurduysa, alışkanlığın ne büyük bir güç olduğunu çok iyi anlatmış olacak. Gerçekten alışkanlık pek yaman bir hocadır ve hiç şakası yoktur. Yavaş yavaş, sinsi sinsi içimize ilk adımını atar; başlangıçta kuzu gibi sevimli, alçak gönüllüdür ama zamanla, oraya yerleşip kökleşti mi, öyle azılı, öyle amansız bir yüz takınır ki kendisine, gözlerimizi bile kaldırmaya izin vermez...

Bence en büyük kötülüklerimiz, küçük yaşımızda belirmeye başlar ve asıl eğitimimiz bizi besleyip büyütenlerin elindedir. Çocuk bir tavuğun boynunu sıkır, kediyi, köpeği oyuncak edip yara bere içinde bırakır; anası da ona bakıp eğlenir. Kimi baba da, oğlunun savunmasız bir köylüyü, bir uşağı öldüresiye dövdüğünü, bir arkadaşını kurnazca ve kahpece aldattığını gördüğü zaman, bunu yiğitlik belirtisi sayarak sevinir. Oysa bunlar zalimliğin, zorbalığın, dönecliğin asıl tohumları, kökleridir; çocuklukta filizlenirler, sonra alışkanlığın kucağında alabildiğine büyüyüp gelişirler. Bu kötü temayülleri, yaşın küçüklüğüne ve işin önemsizliğine bakarak hoş görmek tehlikeli bir eğitim yoludur. Çünkü çocuklukta doğa egemendir. Doğa, asıl yeni tomurcuk salarken katıksız ve gürbüzdür. Hırsızlığın çirkinliği, çalınan şeye göre değişmez ki: Ha altın çalmışsın, ha bir iğne. "İğne çaldı, ama altın çalmak aklına bile gelmez." diyenlere benim diyeceğim şudur:

"İğneyi çaldıktan sonra niçin altını da çalmasın?"

Montaigne

(Düzenlenmiştir.)

1. Yazar metnin anlatımında hangi anlatım tekniğini kullanmıştır?

2. Yazar metinde hangi konuyu ele almaktadır?

3. Metnin ana fikri nedir?

4. "Alışkanlık pek yaman bir hocadır ve hiç şakası yoktur." sözünden ne anlıyorsunuz?

5. Alışkanlıkları oluşmasında etkili olan şeyler nelerdir?

5. İşaretleyelim.

Dağınık bir oda, etrafa dağılmış kâğıtlar, üzerine mürekkep damlamış bir masa örtüsü...

Modaya kapılıp giysilerini ona göre seçenleri anlamıyorum. Bence insan üzerine ne yakışıyorsa onu giymeli.

Edebiyatın konusu insandır, doğadır; edebiyat bütün olanaklarıyla insanı tanıtmaya yönelmiştir.

Sahilde yürüyorduk. Her şey çok güzeldi. Bir anda denizin üzerinde parlayan bir cisim gördük.

Ön yargı hakkında kesin bilgi sahibi olmadığımız konularla ilgili olumlu veya olumsuz görüş belirtmektir.

Sosyal paylaşım sayfalarının çok faydalı olduğunu söyleyenleri anlamıyorum. Bu nedenle ayrılan yüzlerce eş, bozulan birçok arkadaşlık var.

Çevresini irili ufaklı ağaçların kuşattığı mavi, duru, büyük gölde durduk. Etrafta rengârenk kuşlar vardı. Güneş gökyüzünde bir altın gibi parlıyordu.

Davul zurna sesi duyulmuş, düğün başlamıştı. Köylüler yavaş yavaş düğün alanına doğru geliyordu. Kazanlarda yemekler pişmekteydi.

6. Okuyalım, cevaplayalım.

Fıkralarda Değer Yargıları ve Eğitim

Fıkralar, bir toplumun dehasını gösteren en önemli kültür ürünlerinden biridir. Fıkralarda sosyal yapıya ait temel motifleri ve değerleri görmek mümkündür. Sosyal yaşamın sözlü ve yazılı kuralları, fıkralarda ironik bir şekilde yerini bulmuştur.

Fıkralarda sosyal yapıya ve değerlere ilişkin dikkat çekici veriler, doğrudan örneklerden hareketle verilmiştir. Mesela, Nasrettin Hoca fıkralarında, Hoca'nın bizzat kendi yaşantısından kesitler sunması, bu değerlerin içselleştirilmesini sağlamıştır. Sosyal öğrenmeye yönelik bu yöntem, en temel olgularından olan değerlerin aktarımını kolaylaştırmıştır.

Fıkralarda hoşgörünün nasıl olması gerektiği konusu açık bir şekilde işlenmiştir. Nasrettin Hoca, birine karşı hoşgörülü olmanın hikmetlerini, sosyal yapıyı ve insani ilişkilerin temelinde bu olgunun olduğu konusunu sürekli canlı tutmuştur. Fıkralarda hak ve adalet olguları ise yaşamın bir dengeleyicisi olarak betimlenmiştir. Özellikle eşit paylaşım ve çalışmaya göre değerlendirme gibi yaklaşımların hak ve adalet duygusunun yerleşmesinde etkili olduğu görülmüştür.

Fıkralarda hak ve adaletle ilgili değerler bazen bir kadı bazen de bir babanın eliyle dağıtıldığı belirlenmiş, haklının haksızlığa uğraması durumunda nelerin olabileceği konusunda ipuçları verilmiştir. Bu değerlerin aktarımı ve eğitimi sosyal dengeye dayalı olarak aktarılmıştır.

1. Parçanın anlatımında hangi anlatım tekniği kullanılmıştır?

.....

2. Fıkralarda topluma ait hangi unsurları bulabiliriz?

.....

3. "Fıkralar bir toplumun dehasını gösteren en önemli unsurlardan biridir." sözünden ne anlıyorsunuz?

.....

4. Fıkraların eğitime katkısı var mıdır? Nasıl?

.....

7. Yazalım.

Sizce bireylerin eğitiminde okul mu aile mi daha önemlidir? Sizin görüşünüze karşı çıkan birini nasıl ikna edersiniz? Tartışmacı anlatımla yazalım.

.....

.....

.....

.....

.....

8. Okuyalım, cevaplayalım.

Okumak

Güzel yazılmış bir yazıyı okumak, sönüp gitmiş bir varlığın fotoğrafına bakmak gibidir. Daha doğrusu, donup kalmış, sessiz bir fotoğraf değil; konuşan, düşündüklerini anlatan canlı ve sesli bir sinema. Onun içindir ki yazı, birçok olamamazlıkları olur yapmıştır.

İyi bilmeliyiz ki okuduğumuz her satır, kafamızın içinde yeni bir düşünce âlemi yaratır. Ya eski düşüncelerimizi yerinden oynatarak onları canlandırır ya yeni bir düşünce ile varımızı artırır. Kitap, gerçek bir dosttur. Dalgınlığa vurmadan okunan güzel bir kitaptan sonra, tıpkı çok sevdiğimiz bir arkadaşla konuşmaktan aldığımız tadı duyarız. Ona her an davetli gibiyizdir. Çağırmasına gitmesek bile o yine darılmaz, bıkmadan usanmadan bizi bekler. Biz yanına gidinceye kadar gözleri gözlerimize tatlı tatlı güler; açmaya ve çevirmeye başladığımız beyaz yaprakları sevinçten ellerimizi okşar.

Okunacak şeyin ne değerinde olduğunu kitapsız, gazetesiz kaldığımız zaman çok iyi anlarız. Hele yalnızlıkta... Mütareke içinde İngilizlerin Malta'ya sürdükleri yurttaşların pek çoğu gazetesizlik ve kitapsızlığı yiyecek ve içecek kalmak kadar acı bulmuşlardır.

Bir an kendinizi tek başına bir odaya kapatılmış olarak düşünün. Biraz ekmek ve su bulduktan sonra ilk arayacağımız şey dilimizden anlayan, konuşacak bir insandır, değil mi? Bu his, içinde yaşadığımız cemiyetten uzak kalmanın verdiği manevi açlığımızın giderilmesini istemekten ve başka insanlarla olan bağımızın koparılması kaygısından başka ne ifade eder?

Yalnızlıkta, dost ve arkadaş yokluğunun yerini ancak kitap tutabilir. Bulabildiğimiz kitabı yazan, sizin bu tek başına kaldığınız anda konuşabileceğiniz tek arkadaş değil midir?

Yazık okumaya alışmamış, onun tadını almamış olanlara. Onlar, ıssız bir âlemde, yapayalnız yaşayan mahluklardır.

1. Metnin anlatımında hangi anlatım teknikleri kullanılmıştır?

.....

2. Yazar güzel yazılmış bir yazıyı okumayı neye benzetmektedir? Niçin?

.....

3. "Okuduğumuz her satır kafamızın içinde bir düşünce âlemi yaratır." sözünden ne anlıyorsunuz?

.....

4. Yazar, kimler için üzülmemtedir? Niçin?

.....

9. Okuyalım, yazalım. Ağlamak Yasak

Anne, baba, çocuklar yedi numaralı vagonun kapısı önündedirler. Baba, son kez bakar karısına, çocuklarına. Babaya, karısı ve çocukları son kez bakarlar.

- Hadi, der baba. Hadi, kalın sağlıcakla... Allah'a emanet olun... Beni mektupsuz bırakmayın...

Eğilir küçük oğlunun yanaklarından öper. Yanaklarının öpülüğüyle birlikte, küçük oğlunun gözleri iri yağmur taneleri gibi yaşlar dökmeye başlar. Sessizdir, hareketsizdir, annesine verdiği sözü tutamamıştır küçük oğul. Ağladığının farkında olmadan ağlamaktadır.

Sıranın kendisine geldiğini anlayan büyük oğul, babasının eline sarılır. Önce dudaklarına sonra alınına götürür. Sessizdir. Dudaklarını kırıdatıp da "Güle güle git babacığım." diyemez. Eğilir yanaklarından öper baba. Babanın dudakları ıslanır. Büyük oğul da sözünde duramamıştır. Büyüğün ağlayışı da tıpkı küçük gibi sessizdir, erkekçedir...

Adam en son karısıyla tokalaşır. Yüzüne bakamaz. Yüzüne bakacak gücü, iradesi kalmamıştır. "Kendine ve çocuklara iyi bak." gibi söyleyecek sözleri vardır, söyleyemez. Ancak, anlaşılmaz, bulanık, hıçkırıklı bir sesle "Allahaismarladık." diyebilir.

Arkasını dönmelidir. Döner... Atlar trene. İki saniye daha gecikse ağlayacaktır. Hâlbuki babadır, büyüktür, ötekilerden daha büyük sorumluluğu vardır. Ağlaması yasaktır. O hâlde iki saniye erken atlamalıdır trene. Öyle yapar... Vagonun aralığında birkaç saniye oyalanması, kendini teskin etmesi gerekmektedir. Öyle yapar... Sonra varır, oturur pencere kenarına. Dışarıya, kendine sahip olarak bakar. Karısı ve iki oğlu oldukları yerlerde kırıdamadan durmaktadırlar. Küçük oğlu annesinin eline sıkıca sarılmıştır. Annesinin öteki elinde mendil vardır. Büyük oğlu bir adım öndedir. Hepsisi de ağlamıyormuş gibi görünmeye çalışarak ağlamaktadırlar. Sessiz, hıçkırıklı, bir dağın çöküşü gibi içten ve acı ağlıyorlardır. Adam, iradesine sahiptir. Adam dişini sıkı sıkı gönlünü yumruklaya yumruklaya, acıyla yutkuna yutkuna iradesine sahiptir. Ağlamaz. Bir baba olarak, aile reisi olarak, hiç değilse şu an, karısının, çocuklarının gözü önünde... Adam iradesine sahiptir.

Ağlamak yasaktır...

Osman Çeviksoy (Kısaltılmıştır.)

1. Metinden öyküleyici anlatımla yazılmış bölümleri bulup yazalım.

2. Metinden betimleyici anlatımla yazılmış bölümleri bulup yazalım.

10. Sıralayalım, cevaplayalım.

1

Peki ama, bir doğruyu söylemek, gizlemek, yayılmasını önlemeye çalışmak o doğrunun yerinde duran yalanı sürdürmek demek değil midir?

2

Her doğruyu söylemeye gelmezmiş, birtakım doğruları yaymamak, insanlardan gizlemek gerekirmiş.

3

Yalanın yalan olduğunu bilerek sürmesine bırakmaya hakkınız var mıdır?

4

Aksi hâlde hem kendimize hem çevremize büyük zararlar veririz.

5

Bir kişi olarak ilk ödevimiz, yalan olduğunu anladığımız düşüncelerden bütün kişileri kurtarmaya çalışmaktır.

Parçanın anlatım tekniği nedir? Niçin?

11. İnceleyelim, betimleyici anlatımla yazalım.

